

Zondag 10 mei 2020    zondag Cantate – zingt!

Lezing: Psalm 98

Zondag Cantate, dat betekent: Zingt. Het staat er in het meervoud en het is een oproep. Maar juist dat samen zingen kan nu nog niet. Zingen blijkt nogal risicovol te zijn als het gaat om de overdracht van het corona-virus.

In de dagen dat ik begon met de voorbereiding voor deze zondag was er de persconferentie door premier Rutte waarin hij zei dat als het zo goed blijft gaan de kerkdeuren per 1 juli weer open mogen voor 100 bezoekers, maar dan blijft ook de 1,5 meter maatregel nog gelden. Wij willen proberen om op 1<sup>e</sup> Pinksterdag met gemeenteleden in de kerk samen te komen. Het moderamen is al aan het denken hoe we dit in goede banen kunnen leiden. In het komende Mededelingenblad zult er meer over lezen. Al zullen we nog niet allemaal tegelijk naar de kerk kunnen en is het nog een puzzel hoe we dat goed organiseren. En het is steeds onder het voorbehoud dat het virus niet weer gaat rondwaren.

En of we dan ook weer met elkaar kunnen/mogen zingen? Ik weet het nog niet; ook al is zingen zo wezenlijk voor onze diensten.

Want het is niet voor niets dat de zondagen na Pasen klinkende en veelzeggende namen hebben. Vorige week: zondag Jubilate (jubelt) en volgende week zondag Rogate – bidt en vandaag zondag Cantate - zingt. In de zondagen na Pasen worden we opgeroepen om te jubelen, te bidden en te zingen.

We lazzen uit Psalm 98 : Zing voor de Heer een nieuw lied: wonderen heeft Hij verricht. Het zingen is maar niet een aardige bijkomstigheid in de kerk, een versiering aan de rand van onze diensten.

Nee, zingen is tot nu toe wezenlijk voor de kerkdienst en voor het geloof. En daarom laten we ook liederen horen en zingt u wellicht zachtjes mee.

Psalm 98 roept ons op:  
Zing voor de Heer een nieuw lied,  
wonderen heeft Hij verricht.

Het zijn Gods wonderen, Gods woord en Gods daden, die het zingen in ons losmaken. Dáár ontspringt het lied; en ook al zouden wij niet meer geloven, of de kerk moeten sluiten bij gebrek aan geloof en gelovigen, dan nog zou -om met diezelfde psalm te spreken- de zee en alles wat daar leeft haar stem verheffen en de rivieren in hun handen klappen en de bergen jubelen voor het aangezicht van God.

Misschien kunnen we het wel zó zeggen : het loflied gaat vaak vooraf aan ons geloof.  
En we zingen ons geloof niet zo zeer uit, maar eerder drinken we het, al zingend, in.

Om het concreet te maken: je kunt dus heel goed meezingen in de kerk zonder dat je zo zeker weet óf je dat wel gelooft. En misschien leert zingen ons geloven. Zingen is geloven op verhoogde toon.

Door te zingen kun je makkelijker, denk ik, boven alles uitkomen, boven ons eigen ongelof, onze vragen en twijfel en boven onszelf uitstijgen. zingend lukt het misschien wel beter om je geloof te beleven, iets van God te ervaren.

Misschien is het daarom zo belangrijk dat we de lofzang gaande houden: om de hoop te voeden, om het verlangen stem te geven, om te danken en God te loven. Daar komen we in het dagelijkse leven vaak zo weinig aan toe. En daarbij kunnen wij ons ook afvragen of het leven en de wereld waarin we leven wel aanleiding geven tot zingen en lofzang.

Daarop kunnen we toch niet zonder meer met ja antwoorden? Misschien liggen de redenen voor de dank- en lofzang ook niet op voorhand in de wereld of ons leven.

Nogmaals Psalm 98: 'Zingt de Here een nieuw lied, want Hij doet wonderen.' Lof en dank ontspringen niet in eerste instantie aan de levenservaringen, maar wat God doet en wie God is maakt het lied in ons los. We zingen tegen de klippen van de levenservaringen, ook van de negatieve levenservaringen, op.

En vandaar dat het ook kan dat in de diepe schaduwen van het leven de lof van God niet verstomt en het zingen niet ophoudt. Ja, zelfs als we onze geliefden ten grave moeten dragen zingen we de lof van God- door onze tranen heen.

En het lied 'Zolang wij ademen' is daarbij voor mij een inspirerend voorbeeld.

Zolang wij ademen, schenkt Gij in ons de kracht om zingend te vertalen, waartoe wij zijn gedacht. Zingen is in-ademen. Het inhaleren van de Geest, omdat we vaak wind of adem of geest te kort komen. En hoe letterlijk is dat in deze tijd voor de mensen die op de ic's liggen. Maar ook figuurlijk komen we vaak adem te kort, bij het ons te binnen zingen, inhaleren, van het geloof.

Dikwijls hebben we geen woorden voor wat ons bezielt en voor wat we geloven. Dan zijn we dankbaar voor de liederen die we met elkaar kunnen zingen en die uitdrukken wat ons leven bezielt. En we zingen tegen het donker, we zingen tegen de klippen op en we zingen ons door ons verdriet heen.

Maar niet altijd kunnen we zingen. Dan is er veel, te veel, dat ons tot zwijgen brengt en ons de keel afknijpt. Dan houden we liever de lippen op elkaar. Is er dat brok in onze keel: omdat dat ene lied ons teveel herinnert aan verdriet of als ze dat lied gaan zingen, moet ik huilen...of: ik heb toch geen reden om te zingen?

Dit lied zegt echter: als we zelf niet zingen kunnen, dan 'worden we gezongen'. Dan zingt een ander voor ons en tilt ons op en draagt ons.

Misschien is dat wel de meest heilzame manier van zingen: dat ons gezang de mens zonder stem, optilt en draagt.

Al is mijn stem gebroken, mijn adem zonder kracht, het lied op an'dre lippen draagt mij dan door de nacht.

Juist deze regels kunnen mensen troosten. Zingend dragen wij elkaar het donker door.

Zingen en samenzang, en hopelijk kan dat straks weer hier in de kerk, is bemoediging en troost bij uitstek.

We mogen elkaar door de nacht dragen en steunen. Ook als we door ademnood bevangen of in verdriet verstild – zijn, ook dan kan het lied van Gods verlangen ons aan het licht tillen, zegt de dichter.

Ik denk dat het betekent dat God ieder mens voor een goed en zinvol leven wil bestemmen. Een leven waardoor en waarin mensen tot hun recht komen. Aan het licht komen of aan het licht worden getild, zegt het lied. Zingen is daarom ook visionair, op de toekomst gericht. We kunnen erin dromen en visioenen bezingen van een mooie andere wereld.

Een lied is beeldtaal, het schildert het nog ongeziene, het onzichtbare, dat wat er nog niet is, waarvan we hopen dat het eens zal komen. En het vindt woorden voor wat onuitsprekelijk is.

Want hoe geven we stem, aan wat ons bezielt, aan wat we hopen en dromen? Hoe zingen we wat we geloven, maar veelmeer nog hoe gaan we zingend geloven? Niet toevallig staat het grootste deel van de poëzie in de Bijbel - naast de Psalmen – in de boeken van de Profeten. Wanneer zij dromen op de puinhopen van Jeruzalem, of in de ballingschap, dan dromen zij altijd poëzie. Schitterende beelden en visioenen. De steppe zal bloeien. Het lam zal bij de wolf liggen. Ze zien méér dan ze in feite kunnen zeggen.

En door die beelden ons in te zingen krijgen we weer hoop. Ons lied wordt steeds gedragen door vleugels van de hoop.

Het stijgt de angst te boven om leven dat verloopt.

We zingen niet alleen omdat we zo opgewekt en vrolijk zijn, maar we zingen ook omdat we een afstand willen overbruggen. De afstand tussen Gods beloften van recht, vrede en geluk aan de ene kant en onze wereld, ons leven aan de andere kant.

Dat ons lied steeds zal zingen van vergezichten, dat het zal ademen van Gods Geest.

En dat zo in ons gezang, hoe zachtjes het misschien ook zal klinken, mag lichten het komend bruiloftsfeest.

Dat we in die verwachting zullen blijven zingen, kome wat komt.

Loosdrecht, Gereformeerde Kerk

ds. Hillegonda Ploeger